

Csak akarni kell

Fejér Ákos
1928–2002

*Édesapánk és férjem emlékére
Anikó és Gabriella,
neje Ella*

**Borító: Kisgyörgy Tamás
A kéziratot gondozta: Benkő Levente**

© Fejér Ákos jogutódai

A kiadásért felel: Kisgyörgy Tamás,
a Charta Kiadó igazgatója
Műszaki szerkesztő: Nagy Zsuzsanna
Példányszám: 500
Megjelenés ideje: 2002. október

Készült a Charta Kiadó nyomdájában
Sepsiszentgyörgy, Gábor Áron utca 14. szám
Tel./Fax: 0040-267-315279
E-mail: charta@planet.ro

Emlékek mentén

Csak sajnálni tudom, hogy nem lehettem tanítványa. Illetve, egészen pontosan, hogy egy kicsit talán túl későre lettem azzá. Akkor Ő már jól megérdemelt nyugdíjának örvendhetett, magam pedig már rég kikoptam az iskola padjaiból. De mert hegy a hegygel kevésbé, ember az emberrel találkozni annál inkább szokott, hát így történt. Ha munkámban éppen a sport foglalkoztatott, azért, ha a közelmúlt történéseinek eseménysorozata, netán egy-egy mozzanata, azért, ha töprenkedésre okot s módot adó jelenünk s jövőnk, akkor pedig azért.

Aztán egyszer csak a Gyimesekbe kezdtünk járni. Gondolatban, szóban. Fényképek sokasága, emlékek milliója elevedett, s vitt végig a magyar haza legkeletibb és egyik legszebb vidékére, hegyek közé, patakok partjára, végeláthatatlan erdők sűrűjébe, kicsi fehér templomok csendjébe. Hallgattam. Órákon át: „Ez az én falum, a Rákóczi-várral szembeni lépcsőről van fényképezve, ez volt a családi ház, itt születtem én, bátyáim és húgom. Ez Áldomás-patak, hátul Gyimesbükk. Ez a templom, ahol Dani Gergely áldozatul esett... Mise közben meghalt. Azt az embert annyit üldözték ezért a templomért... Ő építette... Ez innen van a vár tetejéről fényképezve, s itt van a völgy bent. Itt vannak a vasúti hidak, s itt van a Gyimes völgye, ez a kontomáci templom. Ez olyan volt, hogy amikor elmentél misére ebbe a kicsi templomba, újrászülettél!... Ez a vasúti állomás, akkora, hogy a Székely Mikó Kollégium úgy, ahogy van, elférne benne... A gyimesbükki állomást az osztrák-magyar monarchia idején építették, királyi várótermekkel. A királyi váróterem azt jelentette, hogy aki Románia felé ment, vagy Romániából jött visszafelé, lengyel, belga, norvég, mindenféle nemzetiségűek, illetve királyságból valók itt aludtak, Gyimesbükkön. Gyimesbükk határállomás volt... Ez még a tizenhatos háború s Trianon

előtt volt. Elöl, ahol a vonatok beszaladtak, üvegteteje volt. Itt, ahol a ló áll, szökőkutak voltak s rózsák, én még értem azokat. Negyventől negyvennégyig, amikor a magyarok bejöttek, akkor ez így volt... Jaj, micsoda váróterem volt... freskóval ... csodálatos volt... A vámház külön volt... Itt, lent a kanyarban, a hidaknál, itt voltak a vámházak, s a románoké itt volt, ahol az ujjam van most... Ez Palánka, ezt bombázták le a németek. Ez volt a Ghika herceg erdeje, itt lefelé végig Comănești-ig. Csak hiúz, vadmacska, őz és mókus volt ebben az erdőben. Látod, hogy letarolták?... Itt is volt a birtokosának erdeje, Gyimes felett. Ott voltak a zsidó gyártulajdonosok, Fitsch, Hizerád, Zenenzib, Klein... A birtokosság adott nekik tizenötezer hektár területet sűrű erdővel. Amikor azt levágták, s kérték a másik ötöt, ezt egyszer újraültették... Ez a mi birtokunk volt, innen kezdődött, nekem erről telekkönyvem van, a Rákóczi várától felmegy egészen a Kőcsüpig. Itt születtem én és testvéreim. Ez édesapám, itt, a lépcsőn, s ez én vagyok, itt mellette."

Órák, tán napok is teltek így, hogy szóban, s képben láttatta szülőföldjét. Úgy kalauzolt végig a festői ecsetre való tájakon, mint bicikliseit a Nagy Utakon. Ízes szóval s humorral mesélt a gyermekkoráról, a katonai munkaszolgálatról, ahol Csíkszeredában érettségizett hatodmagával analfabéta-iskolába iratkoztak, csak azért, hogy megmutassák: ha a hatalom gúnyt űzött belőlük, s megbízhatatlanoknak bélyegezvéen, csak lapátezredbe sorolta őket, ők is gúnyt űztek a hatalomból. Negyvenes években világlátott erdélyi magyarok sorsát egybefűző kötetben fejezet lett az Ő visszaemlékezése.

És terveztünk. Hogy a jövő nyáron együtt megyünk a Gyimesekbe, immáron ténylegesen. És terveztünk. Hogy a kerékpártúrákról könyv fog születni, mert papírra kell vetnie az emlékeket. És hozzáfogott, egymás után rötta a sorokat, mint egykoron a kilométereket. Egyszer talán megszületik az a könyv. Mert Ő, kései tanárom nem múlhat el nyomtalanul.

Benkő Levente

A Gyimesektől Csíkszeredáig

A festői szépségű Gyimes völgyében, a gyors folyású, tajtékzó Tatros mellett született FEJÉR ÁKOS 1928. szeptember 10-én Gyimesbükön.

Édesapja Fejér Antal kereskedő, édesanyja Dajbukát Veronika háztartásbeli. A Fejér család csíkszépvízi örmény származású. Négyen voltak testvérek, három fiú, Sándor, András és Ákos, valamint a várva várt kislány Vera, akit a fiúk „királykisasszonynak” becéztek.

Nagybátyja, Fejér Manó sepsiszentgyörgyi kanonok, aki kibővítette a Szent József templomot. Az oltáránál levő három Mária-üveget a csíkszépvízi Fejér család adományozta a tem-

ploznak. Másik nagybátyja, Fejér Gerő gyulafehérvári kanonok és dr. Fejér Dávid, a szegények orvosa.

A gondtalan gyermekkor a tágas udvaron a Kőcsúphegy lábánál telt el, kőhajításnyira a Rákóczi-vár romjaitól. Szülőfalujában ismerkedett meg a betűkkel, számokkal. Az 1940–1941-es tanévben beiratkozik a csíkszeredai Római Katolikus Segítő Mária Gimnáziumba (a mai Marton Áron Gimnázium) a már akkor nagy hírnévnek örvendő intézetbe. Tanulmányait lebeszakította a háború, de ez a váltságos és nélkülözésekkel teli

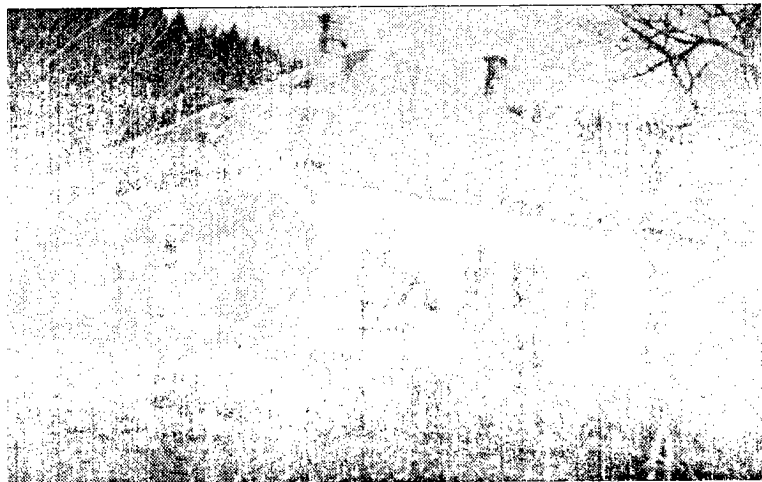
Fejér Ákos maturandus

időszak nagy tanulságokkal, sok megfigyeléssel és tapasztalatokkal gazdagította életét.

A vasútállomással szemben laktak és a háború ideje alatt látták a foglyokkal tele vonatokat, akik étlen, szomjan sinylődtek a zsúfolásig telt vagonokban. Édesanyja kicsi pogácsákat sütött, amelyeket az ivóvízzel együtt a rácsok között adtak be a vagonba, figyelve, hogy az őrség merre jár. Emiatt édesapját háborús bűnösnek nyilvánították, és mindenüket elkobozták.

A front előrenyomulásával Szombathelyre menekültek, ahol 1945. március 4-én végigélték a borzalmas bombázást, mely maradandó nyomot hagyott lelkében. Miután a menekülésből hazajöttek tovább folytatta tanulmányait a csikszeredai gimnáziumban, ahol 1948-ban érettségizett. Mindig büszkén mesélte, hogy ők kísérték 1949-ben Márton Áron püspök urat, akinek civil testőre volt midőn Gyimesbükkből a keresztaljával a csiksomlyói pünkösdi búcsúra vonultak.

Azt tervezte, hogy érettségi után Miskolcon folytatja tanulmányait az orvosi karon, de mint „háborús bűnös” fia nem

A gyimesbükki családi ház

boldogult, és akkorra a határokat már lezárták. Így itthon maradt, és itthon bizonyított.

Érettségi után egy hónappal, diákbrigádok önkéntes munkájával Erdély egyik legszebb sporttelepe épült Csikszeredában, ahol a brigádok közti versenyben az általa vezetett munkacsoport lett az első.

1949-ben behívták katonának Csikszeredába, ahol származása miatt munkaszolgálatra küldték, mert egy „osztályellenesség” kezébe nem mertek fegyvert adni. Itt két hétig vécétakaritással foglalkozott egypár bajtársával együtt. Katonáságának első állomása Brassó volt. A szászhermányi vasútállomás építéséhez hordták a téglát. Nem sokkal később Brassóban a sportiskolához került, innen Petrozsényba küldték sportszervezőnek. A Zsil-völgye összes szénbányájában dolgozott, majd az egyik autógarázsba osztották be szerelőnek. Három éven és három hónapon át teljesített munkaszolgálatot.

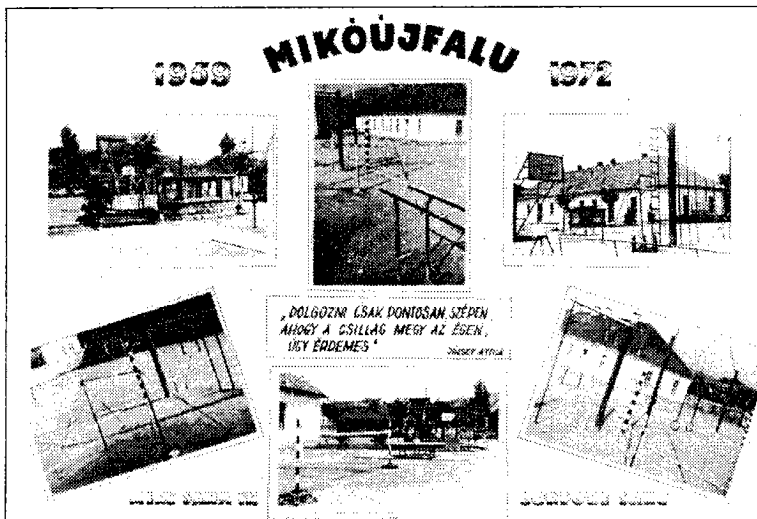
Leszerelése után a Gyimesi-havasok közötti hidjavító brigádnál kap munkát, majd a vaslábi fűrészüzemhez kerül, innen a palánkai erdeigyümölcs-felvásárló központhoz. Hiába volt lelkiismeretes, becsületes, szorgalmas, mert a családi származása miatt „megbízhatatlannak” tekintették, sehol nem kapott hosszabb időre munkát.

Végre teljesült a vágya és 1953. január 20-án Szász József, az akkori főtanfelügyelő kinevezte iskola-igazgatótanítónak a háromszéki Lisznyópatakra. Akkoriban nagy merészségnek számított ez a kinevezés. Még azon a nyáron Szászrégenben külföldi vizsgát tett, s ezt követően kapott tanítói diplomát.

Következő évben megnősült, feleségül vette Füleki Ella csikszeredai tanítónőt, akivel egy szív egy lélek volt negyvennyolc éven keresztül.

Családja minden egyes tagja római katolikus vallású, templomban esküdött, ez abban az időben a tanügyiék számára tiltott volt. Vallását, hitét, magyarságát a kommunizmusban sem tagadta meg. Haláláig hű maradt szülőföldjéhez.

Családjából senki sem volt a kommunista pártnak a tagja, pedig az elvégzett munkájáért többször be akarták szervezni. Felesége segítette a munkájában és a kirándulások meg-

Mikóújfalu. Képeslap az iskolai sporttelepről.

szervezésében. A temérdek bürokratikus papírmunkát, az útlevelekhez szükséges kérések kitöltését mindig a felesége végezte.

Lisznyópatakon hét évig tanítoskodott, majd a lecsökkent gyermeklétszám miatt áthelyezték Mikóújfaluba, ahol tizen-négy évet tanított. Ezalatt elvégezte Bukarestben a Testnevelési Főiskolát.

1972-től a sepsiszentgyörgyi 7-es számú (a mai Gödri Ferenc) Általános Iskolánál tanított 1988-ig, nyugdíjba vonulásáig.

Boldog házasságából két leány született: Anikó Csíkszeredában és Gabriella Mikóújfaluban. Anikó férje Incze István, gyermekeik: Réka és Nóra. Gabriellának a férje Zsidó József, gyermekeik Eszter és Melinda.

Nyugdíjas éveit bearanyoztak kicsi unokáinak mosolya, róluk való gondoskodása, nevelése. Fejér Ákos, az önmagához és másokhoz oly szigorú ember mindig nagy odaadással és türelemmel válaszolt kicsi unokái kérdéseire. Sokszor

kérték: – Nagypó, mesélj! És ő mesélt... a boldog gyermekkoráról, diákkori csínytevésekről, a küzdelmes felnőttkorról, majd a megyei, országos, határon túli kerékpárújtairól. Hol a madárfészekből kiesett fióka történetével bővölte el őket, hol az északi sark meghódításairól mesélt szebbnél szebb érdekfeszítő és lenyűgöző történeteket. Sokat sétáltatta unokáit, mindig közben magyarázott és tanította őket.

Fejér Ákos a rend, a fegyelem, a pontosság, a helytállás, a becsület, a tisztaság megtestesítője volt. Annyira szerette a pontosságot, hogy az órát utána lehetett igazítani. Nemcsak kiváló jó oktatómester, pedagógus, hanem gerinces, jellemes, szavahihető, szavatartó ember is volt. Távol állt tőle a megalakulás, a lekenyerezés gondolata. Nem ismerte a hajbókoló szerepet, a fecsegést és locsogást. Hitt a terveiben, okos, megfontolt, határozott volt. Arcán mindig ott ült a cselekvésvágy. „Mindent lehet, csak akarni kell” – ez volt a jelszava és törhetetlen meggyőződése. Hat alapelv alapján nevelt és oktatott, ezt kérte növendékeitől és kérlelhetetlenül meg is követelte tőlük. Munkásságát a következetesség jellemezte. Csodálta, szerette és tisztelte a természetet, utolérhetetlenül utánozta a madarak énekét.

Talán azért is szervezett megszámlálhatatlan kirándulást, hogy másokkal is megszerettesse, megismertesse a természet csodáit.

Ismerte az ország majdnem minden települését, bámulatosan tudott tájékozódni. Valóságos két lábon járó élő természeti lexikon volt. Ritkaságszámba menő emlékező tehetsége volt, név szerint visszaemlékezett tanítványai nevére azok családjainak problémáira is.

Lányait az egyszerűsége és szerénysége szoktatta. Soha nem volt hivalkodó, mindig mértéktartó volt. Szerette a társasági beszélgetéseket. Az érettségi találkozókön ő volt aki egyedül humorával nevetésre készítette volt osztálytársait.

Mind Lisznyópatakon, mind Mikóújfaluban, sőt Sepsi-szentgyörgyön is ismerte az emberek gondjait, bajait. Az 1970-es árvíz idején az elsők között segített menteni a Székelyzsomborban lakó embereket.

Nem anyagi előnyökért dolgozott. A pedagógusi fizetésből nem tudott vagyont szerezni. Soha nem volt autója, csak kerékpárja.

„A könyv az aranykulcs, amely minden kaput kinyit” – ezért nagyon szerette a könyveket, nagyon büszke volt több ezer kötetből álló könyvtárára, amelyet saját tervezésű és készítésű, könnyen szétszedhető polcrendszeren őrzött. Nagyon vigyázott könyveire, mert ezek segítségével állította össze a kerékpártúrák útvonalait.

2002. április 27-én korát meghazudtoló fiatalsággal és fürgeséggel megszervezi a Szent György-napok keretén belül a kerékpárosok harmincéves találkozóját, amelyre egykori tanítványai hazajöttek Magyarországról és Svédországból is. Ebből az alkalomból Mikóújfaluban emlékkiállítás hoz létre a hosszú évek során összegyűjtött újságcikkekből, levelekből, képeslapokból, kerékpár-alkatrészekből, térképekből, könyvészetből és a túrán használt kelléktárból, mint: rövidnadrág, csajka, hálósák, hatizsák.

Következő hét szombatján szívkoszorú-érgörccsel a sepsiszentgyörgyi megyei kórházba szállítják, ahol állapota stabilizálódik. A kórházi ágyon is a jövőt tervezi, egészségi állapota senkinek sem ad okot különösebb aggodalomra, mégis május 10-én, pénteken este 6 órakor szerető szíve utolsót dobban. A sepsiszentgyörgyi temetési szertartást volt osztálytársa, Bálint Lajos nyugalmazott római katolikus érsek úr celebrálta.

Utolsó útjára a csíkszeredai temetőbe kísértük, Mikóújfalun áthaladva, harangzúgás közepette, volt kerékpárosai kíséretében a falu apraja-nagyja adta meg a végtisztességet.

Szeptember 10-én ünnepeltük volna 74. születésnapját. Nem gondoltuk, hogy ilyen hamar eltávozik közülünk. Igaz, nem hagyott itt bennünket, hiszen szeretett személyisége, egyénisége továbbra is köztünk marad, emlékét megőrizzük, csupán halhatatlan lelke tért vissza Teremtőjéhez!

Szüleivel, testvéreivel

Lányaival és unokáival

Kopjafaavatás Mikóújfaluban 1990-ben

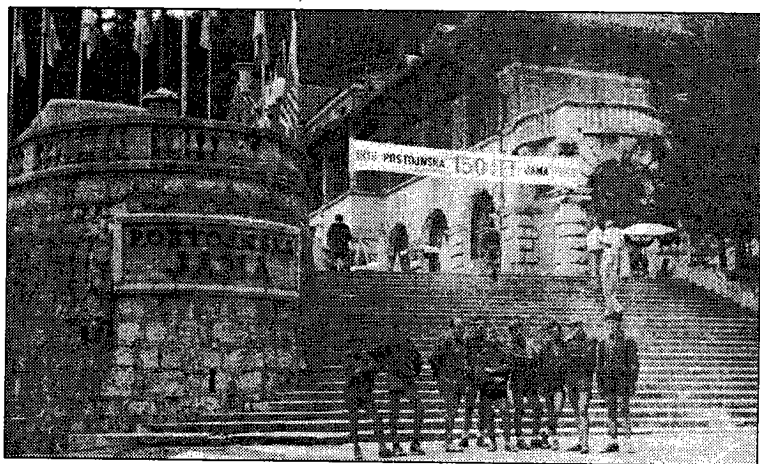
Harminc év után újra együtt a „nagy csapat” (2002)

Az ifjúság szolgálatában

Divat ma a világtúra. Az emberek ezrei indulnak vonaton, repülőgépen, autón, kerékpáron, hatalmas gőzösökön, felfújható gumicsónakokon, hogy megismerjenek városokat, hegyeket, tengereket, szokásokat, hagyományokat, művészetet. A mikóújfalusi Általános Iskola diákjainak teljesítménye egyedien sajátos és beszédes bizonyossága annak, hogy a vidék nem jelent provincializmust, hogy egy kicsi faluban is lehet országos jelentőségű tetteket kezdeményezni és véghezvinni, ha van aki ötleteken törje a fejét, aki nem sajnálja a fáradságot, aki tud harcolni is, ha kell. Ilyen ember volt Fejér Ákos. Nagy szerepe volt abban, hogy az iskola igen jó hírnévnek örvendjen. Írtak már róla a lapok, beszélt róla a rádió, a televízió, bírálták és dicsérték, segítették és nagyon sokan gáncsolták, de kedvét szegni senki nem tudta.

Kollégája, Balázs Antal segítségével az iskola diákjai sorra bejárták kerékpárral az ország jelentősebb városait, festői szépségű tájait; Máramarosszigettől a kéklő tengerig annyi helyen járt diákjaival, hogy könyvoldalak kellenének a felsoroláshoz. A következő országokba vitte el tanulóit: Bulgária, Törökország, Magyarország, Szlovákia, Ausztria, Németország, Szerbia, Vajdaság, Horvátország, Szlovénia, Oroszország, Lengyelország.

Ezeknek a kirándulásoknak a célja az volt, hogy alaposan megismerjék az országot, a környező országokat, a természet szépségeit, a műemlékeket, emlékházakat, a barátságos és szorgalmas embereket, és kitekintésük legyen a nagyvilágra. A több ezer kilométeres biciklistúrák a sporton túlmenően világlátást jelentettek a gyermekek számára, és a fegyelemre, talpraesettségre, egymás iránti odafigyelésre, összeforrottságra, rendszeretetre, önállóságra, kitartásra, türelemre, akaraterősítésre, pontosságra, művelődésre tanították őket.

A postojani barlang bejáratánál

Az iskola gyermekei között valóságos versengés folyt, hogy élenjárók legyenek a tanulásban és rendszeretben, mert tudta mindenki: csak a jókat érheti a nyeregbe szállás megtiszteltetése. A kerékpártúrák megszervezéséhez és lebonyolításához nagy felelősség kellett, mert aki a gyermekkel a közeli erdőben is kirándulni volt, tudja, hogy mennyi váratlan esemény zavarhatja meg a jól kigondolt terveket. Hát egy olyan hosszú út során, mint Mikóújfalu–Velence, vagy Mikóújfalu–Rodostó. Ezeknek az utaknak minden kockázatát magára vállalta, és az élelmiszer beszerzésétől a váratlan megbetegedésig, szállásbiztosítástól a közlekedési szabályok pontos betartásáig mindenre gondolnia kellett.

Fejér Ákos tevékenységének három állomása

1. Lisznyópatak – 1953. január 20-tól 1959. november 1-ig
2. Mikóújfalu – 1959. november 1-től 1972. szeptember 1-ig
3. Sepsiszentgyörgy – 1972. szeptember 1-től 1988. szeptember 1-ig

1. Lisznyópatak

Ez a mindig tette kész ember kinevezéskor nem talál egyetlen olyan szál legényt, aki valamilyen sportághoz is valamit értene. A faluban teljes a közöny a testnevelés iránt. Évek múlva versenyeket nyernek, torna- és labdasportokkal. Az addigi szégyellni valóan sivár, elhanyagolt iskolaudvarra kosár-, röplabdapálya és tornafelszerelések kerülnek. Az egészszet önerőből valósították meg, nem várva a felülről jövő segítséget. Ez már kezdte tartalommal betölteni a lisznyópataki fiatalság életét. Lassan ugyan, de jelentkezni kezdtek a segítőtársak.

Amikor saját kezűleg elkészítette az iskola vasrácsos kapuját, és le is festette zöldre, a kultúrotthonba pedig petróleumlámpákból szerkesztett ötletes csillárt, a lisznyópatakiak azt mondták: „Többet csinál, mint beszél.”

Ő szerezte be a kultúrotthon részére az első telepes rádiót, amit abban az időben csak terményért utaltak ki.

Zágráb határában

A fiatalokból színjátszó csoportot alakított, amellyel rajoni első díjként egy színpadi festett háttérrel nyertek. A saját írású agitációs szöveggel nagy sikert aratott. Az iskola udvarán kutat ásatot.

Betegsége előtti héten a mikóújfalusi iskola készülő évkönyvébe írja meg visszaemlékezéseit az ott végzett tevékenységéről. Idézzük:

2. „Visszaemlékezés, Mikóújfalu 1959–1972

„Dolgozni csak pontosan, szépen,
ahogy a csillag megy az égen, úgy érdemes.”
(József Attila)

Építkezések, pályák, sportbázis

1959. november 1-én, halottak napján költöztünk át Lisznyópatakról Mikóúfaluba. Mint tanító kezdtem neki nagy lendülettel a pályaépítéseknek, mivel szerencsémre, testnevelést kaptam katedraként. Ahhoz, hogy a gyermekek sportolni tudjanak pályákra volt szükség. Igen nehéz körülmények között indultam neki egy sportbázis kiépítéséhez. Az iskola előtt fák voltak, a végén az igazgató veteményes kertje, háttérben a WC díszelgett a magaslaton. Komoly harcot kellett azért folytatni, hogy a nemtermő gyümölcsfákat kivágjuk, a veteményest megszüntessük, és a budit új helyre átköltöztessük. Ezeknek a munkálatoknak elvégzésében a tanulók segédkeztek. Mint mindenhol, itt is a faluban különböző vélemények alakultak ki. „Ebből sem lesz semmi...” mondogatták. És lett, hosszas, kitartó, megfeszített munka után, majd a szülők segítségével **a megye, később az ország falun épített legszebb sportbázisa lett.** A sportbázisokat saját erőből mindenféle állami támogatás, pénz és taps nélkül építettük 14 éven keresztül.

Következett a stadion építése, parkosítása, tribünök építése földből, futópálya létesítése, úgrögödör ásása stb.

„Ha életedben elültetél legalább egy fát, akkor nem éltél hiába” – ezért a több ezer csemetét a gyermekek ültették el a pálya körül. A tribünhöz való földet vederrel, kosárral, talicskával termelték ki, és hordták fel a futópályáról. Ebben a munkában később a kőbányák is segítettek. Már egy klubhelyiség is működött, biliárdasztallal felszerelve, ahol társasjátékokkal, kellemes melegben, a hosszú, téli esteken a faluból bárki szórakozhatott. Később a hársfákra már énekes madarak is költöztek, és fiókákat neveltek. Nemhiába, hogy Bukarestből Popa Ioan építésszámológép, lengyel építész társait Jan Krajewski és Ryszard Chetminski varsói szakembereket ide hozta le.

Közben már az országos hírnévnek örvendő sportlétesítményeket a kubai Pedro Caldevilla, az újvidéki Mucsi József, és a magyarországi Rakó József is meglátogatta. Minden egyes alkalomkor vendégeinket színvonalas tornabemutatókkal szórakoztattuk.

Versenyek, találkozók, kiszállások

Már korszerű pályákon készültek tanulóink, ifjaink a körzeti, megyei, országos versenyekre. Atlétikai versenyen megyei első díjat nyertek stafétában, és jutalmul haton egy konstancai hatnapos táborozásban vettek részt.

Tornában Medgyesen megyei, Balázsfalván és Cobadinban körzeti versenyen első helyezéseket értek el fiú- és lánytornászaink. Kézilabdázóink, röplabdásaink, futballistáink többször dobogósok voltak a megyei döntőkön.

Ojnában 1967-ben Szebenben, 1968-ban Besztercén, 1969-ben Gyulaféhérváron körzeti döntőn vettünk részt, jó eredménnyel. Leány és fiú asztaliteniszezőink mindig jelen voltak a megyei vetélkedőkön.

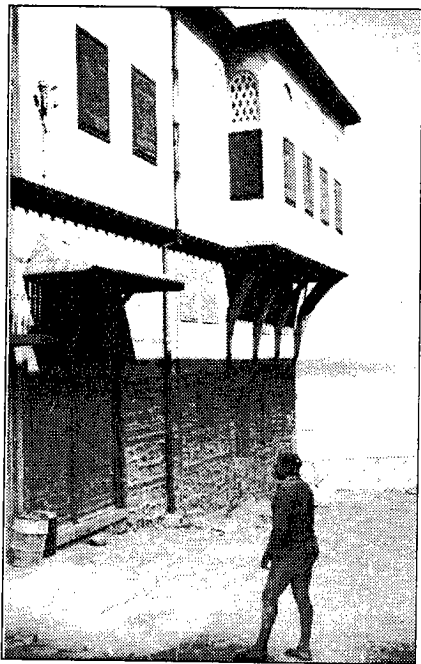
Tornaünnepélyek, tornabemutatók

Hagyomány volt a faluban, hogy minden év márciusában a kultúrteremben egy 30-40 számból álló bemutatót tartottunk

a terem közepén, a szülőknek és a lakosságnak. Megtörtént, hogy a szombati előadásra a jegyek elkelték és a bemutatót vasárnap is meg kellett ismételni.

Ezt évvégi ünnepélyen kint a pályán is bemutattuk, aminek fénypontja a gulák voltak. A hagyományos félévi és évvégi tornaünnepélyek műsora nemegyszer a bukaresti Alexandru Sahia filmstúdió forgatókönyvét gazdagították.

Egy balánybányai kiránduláson szabadtéri tornaünnepélyt tartottunk, amiért ajándékba az ottani iskolától szállást és kosztot kaptak növendékeink. És az Egyesítő-túra is felejthetetlen emlék maradt tanulóink számára.

A rodostói Rákóczi Múzeum

Kirándulások

„Szeresd a földet, az embereket, a városokat és a falvakat, az erdő virágait és vadjait, mert a tiédek és mindazoké, akik utánad jönnek.”

(Xántus János)

Minden évben rendeztünk hosszú- és rövidtávú kirándulásokat teherautón, buszon, gyalog és biciklin népesebb gyermekcsapatoknak. Bejártuk a Székelyföldet, Erdélyt és többször Bukarestet. Gyermekeink előtt igen kedvelt volt az egy-

napos, nyomjelzős kirándulás, összekötve számháborúval, amit nyáron sült vacsorával és tábortűzzel zártunk be.

Téli és nyári táborok

„Sose lankadjon se gond, se derúd, ha sátrad előtt a tűz le is szakadna, esküdd hazává a te szülőfölded, s benne önmagad – tisztára szabadra.”
(Czegő Zoltán)

Táborhelyünk a Szilas fölötti fenyvesben levő erdészház volt. Ezekben a táborokban tanulóink honismeretből, természetismeretből, emberségből, egymás iránti tiszteletből és megbecsülésből sokat tanultak. Sokszor télen, amikor a kicsi házhoz értünk, a gerendák közötti réseket be kellett dugdoszuk újságpapírral, hogy a meleg a réseken ne távozzon el. Ezek a táborok önellátó, önkiszolgáló táborok voltak, ahol a gyermekek végeztek el a takarítástól kezdve a főzésig minden munkát.

Kerékpártúra

„Mert célt keresni és menni jó volt,
míg szárnyunk volt az ifjúság,
menni hóben, hóban s zivatarban,
kóstolni távol – tájaknak mámorát.
Hej, jó bajtársak, útitársak,
sorsunk szálai bár szertefutnak,
hú kötésünket mindörökre őrzi
arany pecsétje nagy és szép Utaknak!”
(Magyar Lajos)

Kerékpártúráinkat tizenkét éven keresztül szerveztük 1960-tól 1972-ig. Az ország 41 megyéjéből 37-tel ismerkedtünk meg. 1970-ben a törökországi Rodostóba az ottani Rákóczi Múzeumba zágoni földet, diót és kopjafát vittünk, majd a Boszporusz tengerszoroson át folytattuk utunkat Kis-

Ázsiába. 1972-ben a müncheni Olimpiára látogattunk el. Útjainkat nem kísérte autó, hogy ha valaki beteg volt, vagy nem bírta az utat, akkor felszálljon és pihenjen. A kerékpárok egyszerű, szimpla gépek voltak. Sátrat sem vittünk, így aludtunk szalmában, szénapadláson, homokban, cementen, meszesbárkában, betoncsőben és néha-néha ágyban is.

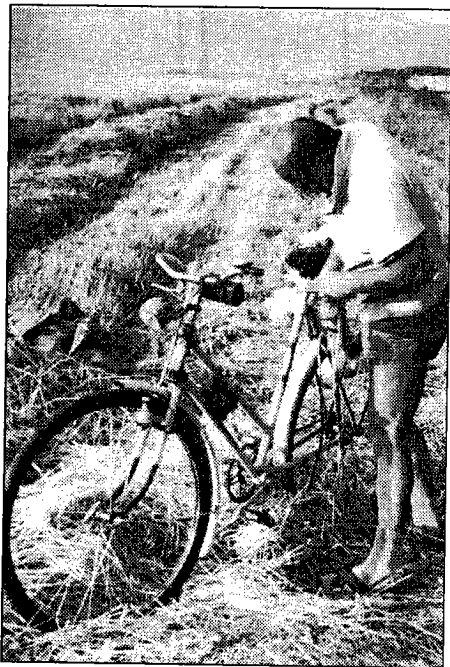
Ezekkel az ügyes, merész, bátor, akadályt és fáradságot nem ismerő gyermekekkel bejártunk 12 országot, 7 fővárost és 5 tengerben fürödtünk. A csapatban mindenkinek volt feladata:

volt szerelő, beszerző, pénztáros, szakács, egészségügyi, naplóvezető. Legtöbb 6 útja volt Hável Sándornak és Lepedus Sándornak, 4 útja volt Fodor Gézának, Ferencz Zoltánnak és Veres Ferencnek. Két világvárost láttunk: Isztambult és Münchent.

Mindezek mellett, Bukarestben elvégeztem a Pedagógiai Főiskolát, ahol testnevelésből tanári diplomát szereztem."

Ami a beszámolóból kimaradt

A sportpályára órával ellátott eredményhirdető táblát készítettett. Felújította a nemzetközi szabványoknak megfelelő többsávos tekepályát. A labdarúgópályát négysávos

Nyergelés

futópályával szegélyezte. A lelátók végeit faragott terméskőből rakták ki az építőmesterek.

1969-ben mint vezető és irányító részt vett az első Nemzetközi kerékpáros pionír expedíción, a „Barátság virága” elnevezésű túrán, amelyet a Tanügyi Minisztérium és az Országos Pionírtanács szervezett.

1968-ban a zernyesti kerékpárgyár Tohán 28 típusú kerékpárjával karikáztak. Ők végezték az úgynevezett próbatutakat, amelyek során fel lehetett mérni a kerékpárok teherbíró képességét, sebességi és kényelmi fokát. Miután mind a biciklik, mind a biciklisták kiállták a próbát, a gyár sajnós visszakerete a gépeket.

1972-ben feleségével megszervezte az első leány kerékpártúrát.

1972-ben a mikóújfalusi kerékpárosok közreműködésével a bukaresti filmstúdió színes dokumentumfilmet készített román és magyar nyelven Utak címmel Kovászna megyéről.

1990-ben kopjafás emlékművet állíttatott fel az addig elhunyt 14 és az élő kerékpárosok tiszteletére Mikóújfalun határában, ahol éveken keresztül fogadták a hosszú útról hazatérő túrázókat.

A belföldi és külföldi diák-kerékpártúrák a mai napig egyedülálló kezdeményezője, megalapítója, megszervezője és lebonyolítója volt Romániában az V–VIII. osztályos tanulókkal.

Pop Simion 1976-ban megjelent „Hófehér menet” című könyvében „Homo fabernek”, azaz magyarul alkotó embernek nevezi Fejér Ákost. Ez igaz. Az is volt, mert ahol eljárt, értékes nyomot hagyott keze után.

3. Sepsiszentgyörgy

Építkezések, pályák, sportbázisok

1972. szeptember 1-től kinevezték a Csiki negyedi 7-es számú (mai Gódr Ferenc) Általános Iskolához. Önerőből itt is megkezdte a sportbázis építését. Minden, ami az iskola körül

található, azt ő tervezte, építette együtt a tanulókkal, a szülőkkel. A leaszfaltozott udvaron mértani pontossággal kirajzolt és kifestett röplabda-, tollaslabda-, kosárlabda-, és kézilabdapálya készült 1600 négyzetméteren. Körülöttük, mellettük négysávós (60 m hosszú) futópálya, az udvar két oldalán pedig 420 férőhelyes lelátó húzódik végig. A pálya körül 17 fényszóró világítja a játéktereket.

1976–1981 között saját tervezésű „Phoenix 1” és Phoenix 2” elnevezésű pingpongasztalokat készít, amelyekkel részt vesz Bukarestben egy országos sportfelszereléseket gyártó kiállításon. Ezekből az asztalokból az iskola folyosóin állandó jelleggel 6 darab volt felállítva. Az eredmény nem is maradt el, hiszen 300-350 leány és fiú asztaliteniszezőből megyei és országos bajnokok kerültek ki.

1983-ban a 7-es számú Általános Iskola országos első helyezést ért el a „Legszebb sportbázis” címmel elindított versenyen, amelyen az önéből és szülői hozzájárulással épített sportpályák jöttek számításba.

Versenyek, találkozók, kiszállások

Az 1979 októberében tartott kézilabda-bajnokságon mind a leány-, mind a fiúcsapat megyei első díjat nyert.

Az iskola ojnacsapata országos döntőn vett részt Mangálián. 1986-ban az országos asztalitenisz-bajnokságon, Aradon az iskola tanulói képviselték Kovászna megye színeit, és ezüstérmet nyertek.

Tornaünnepélyek, tornabemutatók

Hagyományossá váltak az iskolában a tanévzáró sportünnepélyek. A 26-32 műsorszámból összeállított bemutató igazi ünnep volt mind a tanulóknak, mind a szülőknek. Sok színben játszó szalagok, zászlók, kendők, karikák engedelmeskedtek az igyekezettől kipirult arcú gyermekek akaratának. A sportbemutatók színvonalát emelték a gyermekek vezényszavára végzett *gulák*.

Kirándulások

*„Bárhová menjünk, utazzunk is, bármilyen szép tájakban
gyönyörködjünk is, otthonunk csak itt, ebben az országban
lehet. Ebben az országban, amelyet hazánknak tudunk –
és amely mindig, mindenünnen hazavár bennünket.”*
(Fodor Sándor)

1972-től minden évben szervezett egy- vagy kétnapos, hosszú- és rövidtávú kirándulásokat. Több tanulmányi kirándulást szervezett autóbusszal az év különböző évszakaiban. E kirándulások célja volt hazánk szépséges tájainak megismerése, a megyék népszokásainak összegyűjtése, műemlékek, múzeumok, történelmi és irodalmi nevezetességek megtekintése. Bejárták az Olt völgyét, a Gyimesi-szorost, megtekintették a Rákóczi vár romjait, a Tatros völgyében a kőolajkutakat bámulták meg, majd Onyesten meglátogatták a sportkomplexumot.

Téli, nyári táborok

*„Tied a tábor helye,
ha meglakod,
Az ég is tied lesz fölötte,
ha nyitasz rá ablakot.”*
(Czegő Zoltán)

Sepsiszentgyörgyön is megszervezi a téli és nyári táborokat, folytatva azt a munkát, amelyet 22 éven keresztül megszakítás nélkül végzett. Ezeken az 1967 és 1988 közötti önellátó, önkiszolgáló táborozásokon összesen 380 tanuló, 286 napon át vett részt. A táborozások helységei: Uzonkafürdő, Lisznyópatak és Komjátpataka a Gyimesekben. A táborokban olyan játékokat játszottak, amelyek próbára tették a gyermekeket: céllövészet, kötélhúzás, célbadobás konzerves dobozokra, labdakeresés bekötött szemmel, nyomjelzős kirándulás, számháború – íme csak néhány a gazdag választékból.

Kőrösi Csoma Sándor kerékpártúra

„Szülőföldtől a széles nagyvilágig
Látni csal a láz, a bujtogató
Aztán visszatalálni mindig hazáig
Hol zöld a fenyves és legszebb a szó.”
(Magyar Lajos)

1974-ben súlyos betegségen esett át, orvosai megtiltották a fizikai megerőltetést és a kerékpározást, de ennek ellenére két év múlva, lányai unszolására megszervezi a Kőrösi Csoma Sándor nevét viselő kerékpártúrát, amelyet alapos felkészülés előzött meg. Ezen a túrán két lánya is részt vett. Mindenkinek megvolt a fontos és pontos feladata, adminisztrátornak, beszerzőnek, pénztárosnak, egészségügyinek, szerelőnek, szakácsnak, postásnak, naplővezetőnek, fotóriporternek. A csoport önellátó volt. Ezen a túrán 1264 kilométert kerékpároztak 13 tanulóval Bulgáriába. Igaz, a csapatot autóstoppall kísérte, de ő szervezte meg a szállást és az étkezéseket, hogy minden rendben legyen mire a csapat a célba ér.

Más tevékenységek

A megyénkben szervezett több mint száz *Pro Natura* turisztikai találkozón vett részt. A diákok megtanulták, hogy a természetet nemcsak szeretni kell, de tenni is kell érte.

1976. április 8-án II. Rákóczi Ferenc születésének 300. évfordulójára két kerékpáros tanulóval volt hivatalos a sárospataki Vöröstorony lovagtermében tartott díszelőadásra és az ezt követő ünnepségre.

1980. július 3-ra Vajára kaptak meghívást a hagyományőrző múzeum avató ünnepségére. Ott díszoklevéllel jutalmazták a „Szülőföld hagyományainak ápolásáért”.

1984. július 6-án a Román Tudományos Akadémia meghívására előadást tartott Bukarestben a „Hazai sportmozgalom fejlődése hazánkban” címmel.

Több kiállítást szervezett Mikóújfaluban és Sepsiszentgyörgyön. Megyei és országos sporttémájú szimpóziumon tartott előadásokat diafilmvetítéssel, házitérképekkel, rajzokkal, fényképekkel, maketekkel illusztrálva, színezve.

Nyolc éven keresztül Sepsiszentgyörgy és körzetéhez tartozó testnevelő tanárok köri felelőse volt.

Sok-sok utánajárással a megyei vezetők segítségével 1982-ben megtervezte Sepsiszentgyörgyön a 20 000 férőhelyes ún. földstadiont, ahová a sepsikőröspataki bányából 160 000 köbméter földet hordtak ki. A rendszerváltozás

utáni kilencvenes években az ország súlyos gazdasági helyzete ellenére egymilliárd lejbe került a megállapodott földmennyiség elhordása, hogy a stadion helyére sajnos csendőrlaktanyát építhessenek. A csendőrlaktanyát 1000 méterrel távolabb is fel lehetett volna építeni, hogy a földstadion megmaradhasson és elkészülhessen a spotmozgalom javára.

1993-tól a sepsiszentgyörgyi *Máltai Szeretetszolgálat* tagjaként tevékenykedett, majd 2000-ben mint vezetőségi tag folytatta a munkát.

Szaklapokban több sporttémájú cikke jelent meg.

**2002. Szent György-napok.
Találkozás a régi útitársakkal**

Az elvégzett munkájáért a következő kitüntetésekben részesült:

1967. december 30.
– Munkaérdemrend a kifejtett rendkívüli tevékenységéért

1967. december 29.
– Sportérdemrend III. fokozat az Államtanáctól

1972 – Kitüntetett tanító

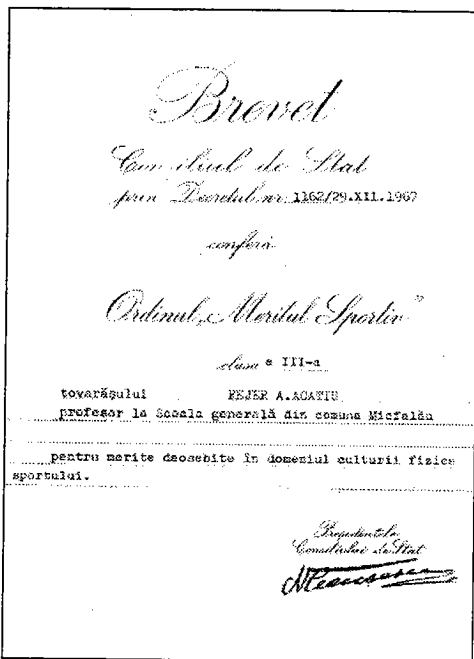
1975 – Kitüntetett tanító

1976 – I-es fokozati tanári képesítés testnevelésből

1996 – Életműdíj

2001. július 21. – Átlagon felüli kiemelkedő munkájáért megkapja a „Vitézi rend” kitüntetést.

2002. április 27. – Ünnepélyes keretek közt volt tanítványa és kerékpározója, dr. Veres Ferenc külügyi megbízott az „Európai határok átjárhatóságáért” végzett munkája elismeréseként átadja a nyíregyházi Bessenyei György Tanárképző Főiskola „Emléklapját.”

A Sportérdemrend III. fokozatának oklevele Nicolae Ceaușescu aláírásával

Non numero horas

A forrásnál

Vastraverzek kapaszkodnak a sziklába. Szédítő mélységet ölel át a karjuk. Híd a Gyimesi-havasok között. Itt köstolta először a maga szerezte kenyerét. Fagyos őszi napon érkezett a hídjavító brigádroz. Tábornúz, deszkabarak, a munkavezető bizalmatlansága.

„Dolgozni szeretnél? Halljátok, azt mondja – szeretne? Hát mihez ért az úrfi? Zsebében az érettségi bizonyítvány. Jó vicc. Ez nem szanatórium, kedveském. Itt vashoz fagy a kéz. Ugye, értesz. Nem? Na látod, ezzel kellett volna kezdeni. Nem akarsz az apád nyakán elősködni. Én sem akartam. Látod, most itt vagyok. De jobb lenne, ha valami pennás állás után néznél.” Esztendő múltán egymásra 250–300 százalék az eredmény. Kemény kötésű legényekből áll a brigád. Még lámpással is dolgoznának, ha hagyná a munkavezető. Újságíró jön. Kit ajánlanak közülük? Egyik szorgalmasabb, a másik okosabb. Fejér Ákosról azt írják, hogy mindig a vastagabb végét választja a gerendának, nem számolja az órákat, amikor dolgozik.

Itt állok a hídon, ahol Fejér Ákost férfitá avatta a munka. Sajnálom, hogy az egykori neves javítóbrigád tagjait nem találtam a faluban. Szétszóródtak. Egyedül a vasúti ór méreget csodálkozva.

– Sokan dolgoztak itt... Olyan is volt, aki a mélyben lelte a sírját. Arról talán tudnék mesélni. De ki emlékezne a többire. Látja áll a híd...

Mi a boldogság ?

Amikor kinevezték tanítónak a liznyói iskolához, úgy érezte, boldogabb sem lehetne. Teljesült a vágya. A falu

lakossága két és félszáz lélek. Csodákat fog művelni velünk. Boldogság? Ezerarcú fogalom. Boldog, akinek nem hiányzik semmije, boldog az is, aki elmondhatja: ez a nap sem telt el hiába. Neki így fogalmazta az élet Lisznyón: ma új kerítést húzunk az iskola köré, holnap felszereljük a vaskaput és az új ajtókat. Végre berendeztük a klubot. Vagy: ma sikerült az ojnacsapattal másodszor is eljutni a tartományira, holnap kirándulni indulok a gyermekekkel a tengerpartra. Vagy: sohasem hittem, hogy rímekbe tudom szedni a gondolataimat. Kész a szöveg az agitációs brigád műsorához. Közben lecketervet készít, tanítja a betűket, maga is vizsgál a tanítóképzőben.

Ilyen apró, mindennapi örömből gyűjtögette Fejér Ákos a boldogságot. Szerinte, aki nem tudja átérezni az apró örömeket, az nem is élt igazán.

Aki előtt nem emeltek még kalapot, mert nem számolja a másért tett órákat, az nem tudhatja, mi a boldogság.

Módosul a közmondás

Nem részletezem a tornaünnepélyt, csupán annyit, hogy bármelyik nagyvárosi középiskolának becsületére válna. Az egész falu kijött a sportpályára, hogy megtapsolja a kétszáznyi gyermek tornamutatványait.

Többet a történetéről: volt egy hepehupás iskolaudvar, jött egy lelkes tornatanár és egy igazgató, aki pártolta az újat. Az udvart elegyengették, alagcsövezték, feltöltötték vízmértékre, és röplabdapályát építettek, világbajnoki méretre. Jó, ha a gyermek már az iskolában megtanulja a pontos, szép munkát.

Lassanként bevezették a reggeli tornát. És a mikóújfalusiak módosították a közmondást: fából is lehet vaskarika. Összegyűltek a konzervesdobozok, a félretett üvegek, az ócska vasrudak. Eszet, szívet, erőt adtak hozzá, és az eredmény: nyújtó, korlát, íj és minden, ami az erős, egészséges test kovácsolásához szükséges. Tető alá került a sportklub is, ahová a fiatalok már nem lépnek be cigarettával, fedett fővel.

A mikóújfalusi fiatalok egyre többre vágytak. Sportpályáról, virágzó sportteletről, torna-, kézilabda-, labdarúgócsapatról, nemes vetélkedésekről álmadoztak.

És volt valaki, aki segítette őket vágyaik valóra váltásában. Volt valaki, aki nem számolta a másért tett órákat, aki szenvedélyesen gyűjtögette a mindennapok apró örömeit...

Sportpálya építéséhez kezdtek. A bányászok követ, ócska csöveket hoztak. A meszet a termelőszövetkezet adta, a cserép, a faanyag is összegyűlt. Azt tartják, ahol föld van, ott a sportpályának lelátója is lehet. Miért váltogassa meccs közben az ember órák hosszát korlátra támaszkodva a lábát, ha kényelmesen leülhet. Mi kell hozzá? Háromszáz köbméter föld, ami idővel szépen begyepesedik, akarat és önkéntes hozzájárulás. Mikóújfalun, úgy látszik, bőviben volt mindenkiből. Fiatalok és idősebbek egyaránt eljöttek segíteni, hogy a gyermekek év végi tornaünnepélye „illő külsők” között zajljódjon le.

*

Vérmérséklet, ész, szív? Melyik a legfontosabb?

Fejér Ákos szerint talán az utolsó. Az, hogy a legkisebb dologba is tud belevinni melegséget, lüktetésének ritmusát.

Zöld Lajos

Ifjúmunkás, 1965. június 24.

Ünnep a szomszédban

Mindig jóleső érzés, amikor valamelyik régi barátomat, gyermeki játszópajtársomat vagy iskolatársamat „rajtakapom” azon, hogy nemcsak megtalálta helyét a társadalomban, de valami emlékezeteset, kiválót is tett, alkotott, hogy a keze nyoma megmaradt ott, ahol munkálkodik. (...) Mert minden területen lehet és kell alkotni, mint ahogy nemcsak számoszlopokat lehet – sajnos – érdektelenül, unottan összeadni, hanem képet festeni, szobrot mintázni, zenét komponálni, és írni is lehet lélektelenül, közönnyel. Persze, mindenki eredményének örülnünk kell, és örvendünk is, de annyi személyes elfogultság azt hiszem bárkinek elnézhető, ha a hozzá közelállókat, barátait „fedezi” fel, és ünnepeli elsősorban – ha azok alkalmat adnak az ünneplésre.

Amikor – éppen egy évvel ezelőtt – közelről és alaposabban is alkalmam volt megismerni Főjér Ákóst, hajdani iskolatársam országosan is híressé vált eredményeivel, büszkén emlékeztem arra, hogy ez az erős akaratú, hallatlan munkabírási autodidakta testnevelőtanár (tanítói diplomája van, magánúton végzi a Testnevelési Főiskolát) hajdanán velem együtt koptatta a csíkszeredai gimnázium padjait, hisz lelkesen és célratörő munkájával memcsak magának, de elsősorban kollektívájának, a mikóújfalusi iskola tantestületének, és egy kicsit hajdani iskolájának, a csíkszeredai gimnáziumnak is elismerést vívott ki.

Tulajdonképpen mit is csinált? Elérte – mégpedig eléggé közepes anyagi adottságokkal rendelkező falusi iskolában –, hogy a testnevelés ugyanolyan fontos tantárggyá váljék, mint bármelyik másik; megszerettette a tornát, a sportot tanítványjaival és rajtuk keresztül az egész falu népével. Tudni kell, hogy a mikóújfalusi iskolában a testnevelés alól egyetlen tanulót sem mentenek fel – különböző betegségekben szenvedőket megfelelően tornáztatja – és nem is kéri felmen-

tését a tantárgy alól senki. Az iskola – talán az átlagos iskolaudvaroknál kisebb – udvarán kosárlabda-, röplabda-, kézilabdapályát rendezett be, nyújtót, gyűrűhintát, mászóoszlopokat, szereltetett fel, magasugrópályát készített, minden négyzetcentimétert kihasználva, mégpedig úgy, hogy egyszerre minden pályát és tornaszert használhassanak a tanulók – anélkül, hogy egymást zavarnák. Mennyibe kerül mindez? Honan vette a pénzt?

– Mindenki segített – mondja. – A tantestület, a szülők, az üzemek, az iskola régebb végzett diákjai. Kiderül, hogy a legkorszerűbb követelményeknek megfelelő tornaszereket, sporteszközöket, úgyszólván ócskavasból, minimális költséggel sikerült elkészítenie. Ezenkívül, a falu szélén egy korszerű pályát építenek – lelátóval, ugyancsak az ő kezdeményezésére és irányításával. Ám ez – ami máris bőven elég lenne ahhoz, hogy Fejér Ákosra nemcsak a Kovászna megyeiek, de mi is büszkék legyünk –, még nem minden. A nyári szünidőkben már évek óta országjáró kerékpárkirán-

Mentés közben az 1970. évi árvíz idején

dulásra viszi az arra érdemes tanulókat, azokat, akik tanulmányi eredményeikkel, példás magaviseletükkel megérdemlik ezt a kitüntetést, sőt, a múlt nyáron külföldi kerékpártúrán is volt 11 tanulóval és két tanárral – Bulgáriában – , az idén pedig Jugoszlávián keresztül Olaszországba, Velencébe készülnek: július 23-ra tervezik az indulást.

Ezek a tények, amelyekhez még az iskola minden tanulóit szerepeltető 4 órás tornaműsort is csatoljuk, amelyben nem egy, paralízis nyomait még láthatóan viselő gyermek versenyzik egyenlő félként egészséges társaival.

Kissé hosszú bevezető volt ez, de szükséges ahhoz, hogy megértsük, miért tartották a Kovászna megyei testnevelő-tanárok metodikai értekezletét f. hó 21-én Mikóújfaluban. Tények, amelyek indokolják az értekezlet ünnepé avatását: ekkor nyújtották át Fejér Ákosnak az Államtanács kitüntetését, a Sport Érdemrend III-ik fokozatát és a megyei Pionirtanács 500 lejes premiumát.

Azt hiszem a mikóújfalusi iskola példája nemcsak a Kovászna megyei tantestületek, iskolák számára megszívlelendő példa. (...)

Tulajdonképpen mit ünnepelnek 21-én Mikóújfaluban? A tantestület és azon belül az egyik tanár kiváló eredményeit? Igen ám Fejér Ákos eredményeiben a magam részéről azt tartom a legnagyobb szerűbbnek, hogy ezekben semmi sincs, amit máshol meg ne lehetne valósítani. Hiszen Hargita megyében – és az ország minden megyéjében – mindenfelé vannak, még hozzá szép számmal hivatásukat szerető tanítók, tanárok, sőt nem hiszem, hogy lenne tantestület, amelyik ne támogatná az egészséges kezdeményezést. Mert elsősorban erre van szükség: bátor, ötletes, a helyi adottságokat felmérő, azokból kiinduló kezdeményezésre és kitartásra, csüggedést nem ismerő következetességre, aminek az eredménye nem marad, nem maradhat el, amint ezt Fejér Ákos és a mikóújfalusi iskola példája bizonyítja.

Fodor Sándor

Hargita, 1968. április 25.

Homo faber

Ez az ember hisz a tettekben. Fejér Ákosnak hívják, torna- és földrajztanár Mikóújfaluban, ebben az Olt melletti, Kárpát-kanyarban fekvő székely községben. A fiatal Olt, a gyermek Olt, amely alig hagyta maga mögött a nagyhagymási sziklatorkot, ahonnan fakad, kényesen táncoltatja habjait a község határában. Vize átlátszó, nagy csigahajlatokban kanyarog, s a lépcsőzetes síkságot valóságos mesevilággá varázsolja. Itt él, dolgozik a tettek embere, a cselekvés, a kezdeményezés embere. Alacsony, zömök, jócsontú, kemény izmú, homloka boltozatos, szeme acélosan zöld, pillantása átlátszó, az egész ember csupa fegyelem, csupa határozottság. Öszvér-pszichológiája, mint valami dísztetoválás, mint az akarat szignója út ki ezen a kifejező arcon. „Mindent lehet, csak akarni kell!” – ez az én emberem jelszava.

A KLÁN, amivel Fejér Ákos a legjobban hatott rám, az a képessége, hogy cselekvő közösségeket kovácsol. Egy-két jó szóval, idejében elsütött tréfával, legjobbkor alkalmazott példaadással egységes akaratú szervezetet alakít ki, úgynevezett klánt, olyan potenciális erőt, amely hegyeket mozgat meg. A falu és környéke éppenséggel magán viseli ennek a képességének felemelő jegyeit, s a mű az elültetett csemetefákon, a kitatarozott országúton, összegyűjtött ócskavaspiramisokon, egy nagyon szép sporttelepen és számos szakma meghonosításán mérhető le. A gyakorlatnak ez az iskolája jól összefonódik a közoktatásával. Tíz iskolás nemzedék gondol nosztalgiával erre a „párhuzamos iskolára”, tíz iskolás generációnak volt már tanítója, atyja és barátja ez az ember, akiről szólunk. A nem messzi hegyen van egy erdészlak, ez a nyári székhelye, s egyben edzőtábora a klánnak. Itt tervezik ki a helységjáró, hegymászó kirándulásokat, kerékpártúrákat, piccsen alszanak kilencórás álmot, ébresztő hajnali ötkor, amikor pitypalatty-szóra, harmatos fűvön elkezdődik

a „napköszöntő” reggeli torna. Az expedíció tagjai maguk gazdálkodnak, tűzifát aprítanak, sátort vernek, őrseget állnak, főznek, a próbára tevő menetelésekkel, a hegymászással, az erdei munkával töltött tábori élet vidámmá teszi őket, megacélozza fejlődésben levő testüket, serkenti bennük a szülőföld, a természet szeretetét.

A falu számos felsőiskolát végzett, és ma már választott foglalkozását űző fia meleg érzelemmel gondol szülőfalujára, ahol férfivá edződött, felkészült az élet nehézségeire, a postás nem győzi hordani a leveleket, amelyekben a hajdani „kalandorok” tiszteletüket küldik a tanítómesternek.

A STADION. Olimpiai igényekhez mért sporttelep díszíti a községet. Semmiből született, a klán kitartó fáradozása hozta létre. Nemrég még szabad mező volt itt, birkák legeltek rajta. Itt pedig stadion lesz, futball-, röplabda- és futópályával, lépcsős ülőhelyű lelátóval, eredményjelző táblával, öltözővel, klubbal, díszcserejéssel! – mondta a tettek embere. A falu azt hitte megbolondult. Az idő azonban neki dolgozott. Egyik napról a másikra hatalmas ifjúsági munkatelep létesült. A sík mezőn két földgúlára volt szükségük, hogy alapul szolgáljanak a két lelátóhoz. Honnan vegyenek szinte ezer köbméter földet? Ravasz mérnöki fogáshoz folyamodtak: körbejártatták néhányszor a talajgyalut, öt méter széles és tenyérnyi vastag réteget hasítva ki a földből (ami igazán nem sok) és máris kirajzolódtak a futópálya körvonalai. A stadion –, amelyet a közösségi munka, az elgondolás, a becsvágy, az izgalom, a csüggedés és az álom hozott létre – készen áll: olyan mint egy fába, agyagba, kőbe, vasbetonba, lomb zöldjébe és a helyi kristálytiszta, simogató levegőjébe vésett mű. A helyi sportegylet székháza szilárd építmény, amelyben megvan minden: szerelőmunka, a bútor, a festés az asztalosmunka, mind a sportolók műve (a labdarúgócsapat kapusa például mesteriségére nézve szobafestő és mázó). Az épületek alapzatába egy-egy „megjegyzett” üveget falaztak be. Az üvegben levő papírtekercsen föl van sorolva mindazok neve, akik önkéntes munkával hozzájárultak az építkezéshez, valamint az időpont és az erre vonatkozó egyéb tudnivalók; amolyan emlékeztető

hidak ezek, amelyek az ismeretlen jövődő felé vertek. 35000 fát ültettek el minden sportok arénájának díszéül (jegenyét, akácot, nyírfát, fenyőt, égerfát, orgonát, ribizkebokrot), valóságos kis botanikus univerzumot, ahol képviselve van a felső Olt-vidék minden fafélesége.

Egyetlen olyan dolog van itt, amely a Fejér Ákosé, csak az övé: egy szomorúfűz, amelyet hazulról, Gyimesbükkről hozott, és a maga vigaszára ültette el, ha elunja magát, ha elernyednek az idegek húrjai, itt nyújtózkodik el a földig hajló lombok alatt, és csodákról álmodik.

A KERÉKPÁR. Ez a kétkerekű alkalmatosság, amelyet úton-útfélen leszólnak, s szinte agyonhallgatnak napjainkban, különleges helyet foglal el Fejér Ákos életében; tornaszerként, komplex sporteszközként használja, és (ki

hinné?) tiltakozásul az elgépesedés agresszív térhódítása ellen, amely puhánnyá teszi az embert, a század restségének hálójába fonja, főlősleges kényelmeskedés átkával veri, sietteti az elidegenedést. A pedál-sport nevelőszerpe megnő, ha ebből a látószögből nézzük, vitára hangol föloldja az előítéleteket. Ezért igyekszik Fejér Ákos, hogy rákapassa tanítványait a kerékpárkirándulások gyönyörűségére, körbe-karikázza velük az országot (37 megyét jártak be a 41-ből), és olyan helyekre kalandozik el velük, amelyek felkeltik

Látogatás az auschwitzi táborban

Megbeszélés az alagút előtt az Alpokban

a fiatalok érdeklődését, és egy kiadósabb úti kalandra csábítja őket. Ez a kis hobby remek talajra talált: a kétezer lakosú községben ezer kerékpár van. A tornatanárnak nem kellett egyebet tennie, mint kihasználja a kedvező lehetőséget, megszabni rendeltetésének méreteit, s a kerékpáros kirándulók nagyon hamar rabjává lettek saját kíváncsiságuknak: a földrajz és a természetrajz kitapinthatóvá vált számukra, a haza történelmének eseményei a térben is elhelyezkedtek, s ők a helyszínen tekintették meg a kultúra és civilizáció műemlékeit.

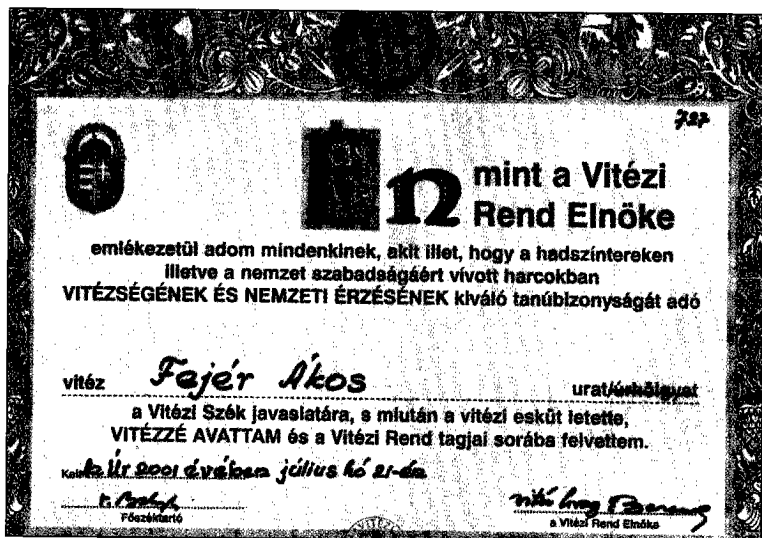
Növény- és állatvilága, folyók ágyai és az ország fennsíkjai rideg iskolai tantárgyakból egyfajta rousseau-i intézményekké lettek, amelyeket a természettel való önkéntes közösségük érdekében látogatnak. Így kezdődnek a hosszú útvonalú kalandozások, a nagyratörő kerékpárosok Európát kezdik ízlelgetni az utolsó „kerékpáros öt évben” körülbelül 10 000 kilométert pedálozott a klán, menetrendjében szerepelt Bulgária, Magyarország, Jugoszlávia, Csehszlovákia, Ausztria. Erre a nyárra a Szovjetuniót és Törökországot vet-

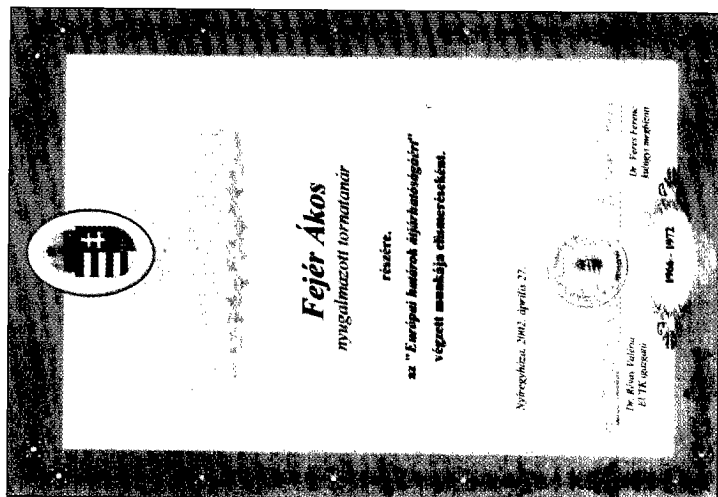
2002. április 27. – A mikóújfalusi kerékpáros kopjafánál

A Bessenyei emléklap átadása – 2002. április 27.

A vitézi rend oklevele

A Bessenyei-emléklap

ték tervbe; jövőre Görögországot az Olümposzig, és végül 1972-ben Münchent, az olimpiász városát.

Egy kis játék a számokkal: az említett évek erőfeszítése kétmillió pedálforgás, a kerekpárgumik recéje körülbelül hétmillió pecsétet nyomott Európa országútjaira. Indiánmenetben karikáznak, a takaró gondosan összecsomagolva a csomagtartón, szénaboglyában, cserjésben vagy vízparton alszanak, nem szállodában, vendéglőbe sem térnek be, tarisznyából falnak, amúgy parasztosan, vagy tábortűznél készítik el betyár módra az ételt. Vegyük csak számba mit fogyasztanak ezek a kerekpáros vándorok egy hónapos út során: több mint 150 kg cukrot, 300 kg kenyeret, 400 liter teát, 50 csomag leveskonzervet, 20 kg szebeni szalámit, majdnem ugyanennyi csokoládét, 15 kg citromot, körülbelül egymillió köbméternyit szívnak magukba az útjukba eső országok levegőjéből, és nem is tudnám, ki tudná kiszámítani, mennyi napsugarat s milyen hatalmas jókedv-tartalékot hoznak magukkal, magukban. Hogy ebben a maratoni futásban megállhassák helyüket, igen változatos előedzést végeznek a kerekpáros turisták: futnak hosszú távon, bokszolnak, kúsznak, kézilabdáznak, fejlesztik tájékozódási képességüket, futballoznak, tanulmányozzák az útvonalba eső országrész vagy ország történelmét, földrajzát, nemzetközi forgalmi szabályokat, esőben és hidegben menetelnek, elsajátítják az illető idegen nyelvek leggyakrabban használt kifejezéseit, igyekeznek betanulni abba a feladatkörbe, amelyet a karavánon belül el kell látniuk: szakács, postás, egészségügyi, lakatos, könyvelő, újságos, képeslap-beszerző, felvigyázó és így tovább. Ahhoz, hogy tartós legyen és győzelemre vigye ügyét a klán, igazi klán kell legyen. A fentiekben mindössze Fejér Ákos földrajz- és tornatanárt az ő természetes öt dimenziójában világítottam meg, ami így összegezhető: van életstílusa. E följegyzések megjelenése idején Fejér Ákos a vizsgák lázában ég, most fejezi be az egyetemet, tanárnak készül. A „varázsló” újabb dimenziója kezd kirajzolódni. Quo vadis, homo faber?

Pop Simion

(Hófehér menet – Riportok, Kriterion Könyvkiadó, 1974)

Országos elsők

A napokban érkezett a hír: a LEGSZEBB SPORTBÁZIS országos versenyét a sepsiszentgyörgyi 7-es számú Általános Iskola nyerte.

Mielőtt körsétára indulnánk az iskola sportpályáin, hadd mondjuk el, hogy a fent említett versenyben az önerőből épített sportpályák jöttek számításba. Tehát minden, ami az iskola körül található, azt Fejér Ákos tervezte, építette együtt a tanulókkal, a szülőkkel, az iskola munkaközösségével.

A leaszfaltozott udvaron mértani pontossággal kirajzolt, kifestett röplabda-, tollaslabda-, kosárlabda- és kézilabdapálya található. Mellettük, közöttük négysávós futópálya (60 m hosszú) és egy ugrógödör sorakozik. Az udvar két sarkában egy-egy beton pingpongasztal áll, a kézilabdapálya háta mögött pedig egy tornakapu. Az udvar két oldalán 420 férőhelyes lelátó húzódik végig. A pályák körül 17 reflektor néz le a játékterekre... Túl zsúfolt? Nem! Csak egyszerűen kihasználták az udvar minden részét. És nemcsak kihasználták, de tisztán is tartják. Bárki bemehet egy-egy szünetben az iskola udvarára, és meggyőződhet arról, hogy itt rend és tisztaság honol. Mindegyik tanuló tudja, mi a tennivalója, mindegyik tanuló megkapja a játékszerét, és nemcsak használja, de gondját is viseli annak. Hangsúlyozom, a tanulókról van szó. Azokról a tanulókról, akik építették a sportpályákat. Legtöbbjük Csíki negyedi. De élnek ebben a negyedben másfajta emberek is, akik rongálják az iskola sportpályáit, magát az iskola épületét. Ablakokat törnek be, a lelátók ülőkéiről felfeszítik a deszkákat, az iskola vilálmhárítóit tépik le, a kosárpalánkot és a reflektorokat bombázzák kilós kövekkel. Egyszóval törnek-zúznak, mint a barbárok. Több mint ötezer lej kárt tettek pár hét alatt. Na persze, esténként, amikor befejeződött a tanítás, a gyermekzajtól elcsendesedett az udvar. Könnyen megtehették, mert nem

volt kapu, mert a pályát tervezők és építők nem építettek kaput is, nem akarták elzárni a játékeret.

De az elvük feladására kényszerültek. Rákényszerítették őket a pályarombolók. Vaskaput építettek! Nagyot és keményet. Viharállót... Nem néztek büszkén alkotásukra, mert azt az energiát és anyagot jobb körülmények között másra, okosabb dolgokra is fordíthatták volna. Ez a

kapu csak a rombolók útját állja, aki sportolni vágyik, az előtt szívesen megnyitjuk. De nem túrhettük tovább, hogy munkánk gyümölcséből csúfot üzzenek. A jó házigazda vigyáz háza tájára. Vigyáz és csinosítja naponta. S teszi ezt, nem a kiállítás kedvéért, hanem a saját maga és mások hasznára.

De csak ezt teszi? Nem. Munkaasztal mellé ül, s tervez. Stadiont, sportfelszereléseket. S mindezek nem maradnak papíron. Kivitelezi, majd alkalomadtán kiállítja azokat. Az ország szakemberei nézik, s vásárolnának is belőlük, ha akadna egy vállalat, mely sorozatgyártásukat vállalná. Fejér Ákos a bukaresti sportszerkiállításon bemutatott tárgyai között találni lelátót, tornakaput, pinpong- és sakkasztalokat. Szétszedhetők, könnyen szállíthatók, olcsók és tartósak.

Annyi és annyi elhanyagolt, szegényes és gondozatlan iskolaudvart láttam. Nem tudják, mit kezdjenek velük? Nézzék meg a 7-es számú Általános Iskola udvarát, követendő példa.

Aros Károly

Megyei Tükör, 1983. október 17.

**A 7-es számú iskola
sportlétesítményei**

Róla írták

„Csodálattal töltött el, hogy Ő a legnehezebb időkben valósította meg a szinte lehetlent, az emlékezetes külföldi biciklitúrákat, példát szolgáltatva ezzel is, hogy a legmostohább körülmények között is, leleményességgel, tiszta szándékkal, furfanggal, nagyot lehet alkotni az ifjú nemzedék becslétre, hazafiasságra, egészséges életre való nevelésében.”

Nádudvary György

„Ákossal nem sokszor beszélgettem az életemben, de mindig úgy voltam vele, hogy nélküle nem képzelhető el a magyartanítás otthon, nem képzelhető el Szentgyörgy, Mikóújfalu vagy Lisznyópatak az Ő jelenléte nélkül. Valahogy jelkép volt a szememben, a tetre kész, egyenes gerincű székelő népnevelő szimbóluma.”

Telchné Dancs Rózsika

„Találkozásaink akár Szentgyörgyön, akár Budapesten, akár az Úz-völgyében történtek is, mindig élményt jelentettek, mert általuk hitben és szeretében gazdagodtunk.”

Turi Kovács Tamás

„Nagy szeretettel emlékszem vissza a nyári és téli táborozásokra Gyimesen, Uzonkafüdüdön és Lisznyópatakon, ahol megtanultuk ismerni és szeretni a természetet, tanultunk sportolni, megismertünk rengeteg társasjátékot, barátságra, bajtársiasságra, felelősségvállalásra, egészséges életmódra neveltek. Minden téli táborban volt karácsonyfánk, tudtuk a karácsonyi énekeket, ismertük elődeink történelmét – nem úgy, ahogy a tankönyvek írták. Mindezek tanítása óriási bátorságot követelt meg abban az időben Fejér Ákos tanár úr részéről. Most is emlékszem Fejér Ákos tanár úr testnevelésóráira. Ezen az úton is szeretnék köszönetet mondani

egykori osztályfőnökömmek, tanáromnak, Fejér Ákos tanár úrnak, akinek nagymértékben köszönhetem mindazt, ami most vagyok."

Dr. Kondor Attila

„Csupa akarat- és tett-ember, kontinenstől kontinensig nyújtózkodó biciklitúrák elindítója, sportpályák tervezője, kivitelezője együtt a tanulókkal, szülőkkel az iskola munkaközösségével.

Bozontos szemöldöke fölül elhordták a hajat az évek, most már a hetvenedik életévét is jócskán betöltő Ákos bácsi, szeretettel emlékezik vissza azokra a biciklitúrákra, amelyek egész Európát átfogták, azokra a táborozásokra, amelyeket szervezett. Nem lehet mindazt a sok ezer kilométert egyetlen fonallá egyszerűsíteni. Valóban a serdülő lélek ünnepes élménye volt órarend szerint átkarikázni Ausztrián, Tirolon, Münchenbe az olimpiára.

A megyei és országos hírnévnek örvendő sportbázisokat,

Tornabemutató a 7-es számú Általános Iskolában

amelyek önerőből, szülői hozzájárulással készültek, külföldi küldöttségek is látogatják. 1983-ban a „Legszebb sportbázis” címmel beindított versenyen a 7-es számú Általános Iskola megyei és országos első helyezést ért el...”

*Kiss István tanár,
a Gödri Ferenc Általános Iskola igazgatója*

„Harminc év után is elevenen élnek bennem diákkorom legszebb emlékei, azok az életre szóló élmények, tapasztalatok, amelyeket a mikóújfalusi kerékpárosok tagjaként szereztem. Azok a kerékpártúrák nemcsak kirándulást, szórakozást jelentettek, hanem fegyelemre, kitartásra tanítottak. Fejér Ákos tanító bácsi szigorúságának, szervezőképességének köszönhetően, alkalmunk volt bejárni több mint 10 ezer kilométert az ország határain kívül Kis-Ázsiától Münchenig, Krakkótól Mariborig, Európa nyolc országát, ami az akkori körülmények között nemcsak mint sportteljesítmény volt jelentős, hanem életiskolát is jelentett. 16-17 éves korban az ember agya olyan, mint a szivacs, mindent magába szív és elraktároz, hogy később feldolgozza és élete nehéz pillanataiban erőt merítsen belőlük.

Kiragadva a számtalan szebbnél-szebb élményből egy párat, nyugodt lelkiismerettel elmondhatom, hogy ma is büszke vagyok, hogy tagja voltam a mikóújfalusi kerékpárosok híres csapatának, és hálás vagyok Fejér Ákos tanító bácsinak azért amit értünk tett. Emberségre, kitartásra, fegyelemre, önbecsülésre, csapatszellemre tanított, vigyázott ránk, óvott, ugyanakkor óriási felelősséget vállalt. Amit mi akkor megvalósítottunk, mai szemmel nézve, hihetetlennek tűnik és mégis igaz volt, csodálatosan szép és igaz.

Még egyszer köszönöm.”

*Dr. Székely Zsolt,
a Mikóújfalusi kerékpárosok egykori csapattársa*

„Fejér Ákosnak köszönhette egy maréknyi tizenéves diák, hogy az akkori nehéz külföldre utazási körülmények ellenére eljuthatott a határon túlra. A több ezer kilométeres bicik-

vetés évről évre beérik. Beérik, csak dolgozni kell érte folyton-folyton. Lankadni nem szabad, mert akkor valaminek vége szakad, mert akkor nem is érdemes tanárnak lenni...”

Balog Irma

„Két rövid találkozás alatt is olyan sok kincset szórt szét közöttünk, emlékei, humora, történeti ismeretei gazdagságából. Úgy éreztük, mintha évtizedes barátság kötött volna össze.”

Topál Mária

„... Milyen módszerekkel is nevel Fejér Ákos?

Azért nehéz a válasz, mert annyira egyszerű, mert annyira természetes az egész életvitel, ez az egész viszony tanár és tanuló között, tanulók egymásközti viszonya, ahogy a tűndöklő nap beragyogja a kék eget, és ahogy az ezüst holdfény előnti az eget és a földet...”

Czegő Zoltán

„...Ha a kerékpártúrák élményeiből kell választanom, mindig nagyon nehéz a dolgom, hiszen a túrák időszaka diákéletem nagy hányadát foglalja magába, és az élmények sokaságából nagyon nehéz kiválasztanom a legkedvesebbet.

Ami sokkal maradandóbb, azt úgy nevezném, hogy Fejér Ákos szelleme. Igen, mert a mikóújfalusi diákokban ott él mindörökre az Ő szelleme, az Ő munkásságának eredménye, és most, amikor már nincs közöttünk vesszük észre, hogy a mindennapjainkban mégis jelen van. Mert a Fejér Ákos tanítványainak nevében merem állítani, hogy mi az Ő szellemében élünk, úgy ahogyan tanította már az iskolában, hogy a közös, kitartó munkával a lehetetlennek tűnőt is meg lehet valósítani... A tiszteletmegadás, a példás viselkedés, pontosság, a felelősségtudat, a rendes magatartás volt munkamódszerének alapja. Ha rövidén akarok fogalmazni azt mondom: Ecce homo – Íme az ember – Fejér Ákos.”

Hável Sándor

Tartalom

Emlékek mentén / 3

A Gyimesektől Csíkszeredáig / 5

Az ifjúság szolgálatában / 13

Non numero horas / 27

Ünnep a szomszédban / 30

Homo faber / 33

Országos elsők / 40

Róla írták / 42

